

MINISTERSTVO VNITRA
generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR

Č.j. PO-3142/IZS-2005

Praha 31. ledna 2006

Počet listů: 12

Přílohy: 4/9

S c h v á l i l :

.....
Generální ředitel HZS ČR
a náměstek ministra vnitra
genmjr. Ing. Miroslav Štěpán v.r.

Koncepce

**výkonu služby leteckých záchranářů HZS ČR
na leteckých základnách Policie České republiky letecké služby**

2006

1. Úvod	3
2. Předpisy HZS ČR řešící spolupráci s vrtulníky letecké služby	4
3. Analýza současného stavu.....	4
3.1 HZS krajů předurčené k přímé spolupráci	4
3.2 Požadavky na leteckého záchranáře HZS ČR – vybavení	4
3.3 Typy vrtulníků letecké služby	5
4. Společná služba leteckých záchranářů na leteckých základnách letecké služby.....	6
5. Koncepce společného výkonu služby na leteckých základnách letecké služby.....	7
5.1 Letecká základna Hradec Králové.....	7
5.2 Letecká základna Praha	8
5.3 Letecká základna Brno	8
5.4 Další využití vrtulníků letecké služby	9
5.4.1 Další vybavení vrtulníku věcnými prostředky požární ochrany	9
5.4.2 Požadavky na leteckého záchranáře HZS ČR	10
5.4.3 Systém služeb na letecké základně.....	10
6 Závěr	11
6.1 Návrh realizace koncepce.....	12
Příloha č. 1 - Vybraná technicko taktická data jednotlivých typů vrtulníků	13
Příloha č. 2 - Osnova odborné přípravy pro personál ZZS - základní činnosti ve výšce a nad volnou hloubkou	15
Příloha č. 3 - Minimální rozsah osobních ochranných prostředků	16
zaměstnanců ZZS pro práce ve výšce a nad volnou hloubkou	16
Příloha č. 4 - Pravidla výkonu služby příslušníků HZS hl. m. Prahy a HZS Středočeského kraje na základně Policie ČR letecké služby Praha-Ruzyně.....	17

1. Úvod

Záchrana osob pomocí vrtulníků s lanovou technikou je v rámci Hasičského záchranného sboru České republiky (dále jen „HZS ČR“) systémově cvičena a využívána od roku 1997, kdy se tento způsob záchrany začal využívat ve větším měřítku.

Skupiny leteckých záchranářů, které jsou přepravovány vrtulníkem, se mohou v krátkém čase dostat na místo mimořádné události, účinně zasáhnout a zachránit ohrožené osoby v situacích, kdy „standardní“ záchrana pozemní cestou je značně problematická. Použití vrtulníků má nezastupitelnou roli při realizaci zásahu, případně může zásah značně urychlit a zjednodušit.

Vrtulníky jsou běžně a úspěšně využívány k záchraně osob v celé řadě zemí. Záchrana osob se jejich použitím stala efektivnější, rychlejší a ve své podstatě bezpečnější pro zasahující hasiče. Vrtulníky a tedy i letečtí záchranáři mohou za určitých podmínek zasahovat ve dne, v noci i během nepříznivých meteorologických podmínek (za deště, ve větru atd.).

HZS ČR efektivně a dlouhodobě spolupracuje s Ministerstvem vnitra, Policií České republiky leteckou službou (dále jen „letecká služba“) provozující vrtulníky a s vybranými útvary Armády České republiky provozujícími vrtulníky. Vzhledem k nejasnostem provázejícím redislokaci některých vrtulníkových základen Armády České republiky se tato koncepce zaměřuje na letecké základny a vrtulníky letecké služby.

Využití vrtulníků je základem pro značné zvýšení operační hodnoty jednotek PO. Jejich využitelnost je přímo závislá na době dojezdu skupiny leteckých záchranářů na leteckou základnu vrtulníků.

V současné době je možné využít vrtulníky letecké služby operativním způsobem pouze v případě předvídatelné mimořádné události většího rozsahu indikující potřebu provádění záchranných prací pomocí vrtulníků v řádu desítek minut nebo hodin. Tato činnost byla úspěšně realizována a ověřena během povodní v roce 2002 na leteckých základnách letecké služby v Brně a v Praze, kdy bylo organizačně propracováno střídání a nasazování leteckých záchranářů HZS Jihomoravského kraje, HZS hl. m. Prahy a HZS Středočeského kraje.

V případě nutnosti provést záchranné a likvidační práce při nebezpečí z prodlení klesá možnost úspěšného zásahu na minimum z důvodů dojezdových časů leteckých záchranářů HZS ČR na leteckou základnu, případně na kontaktní místo. Ze zkušeností ze zahraničí a České republiky jsou známy případy úspěšně provedené záchrany např. tonoucích v zimě – propadnutí pod led a jiné zásahy pro bezprostřední záchranu osob. V tomto případě je však nutná přítomnost leteckých záchranářů přímo na letecké základně.

Cílem koncepce je zhodnotit možnost společného výkonu služby leteckých záchranářů – příslušníků HZS ČR na leteckých základnách letecké služby a stanovit další podmínky pro systémovou využitelnost vrtulníků letecké služby během provádění záchranných a likvidačních prací v rámci integrovaného záchranného systému.

2. Předpisy HZS ČR řešící spolupráci s vrtulníky letecké služby

K datu zpracování této koncepce jsou vydány následující vnitřní předpisy upravující spolupráci HZS ČR s vrtulníky letecké služby.

- a) Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR a náměstka ministra vnitra č. 30/2004, kterým se stanoví postup pro vyžadování a zapojení vrtulníků Policie České republiky letecké služby a vybraných útvarů Armády České republiky v rámci integrovaného záchranného systému a pravidla k provádění a výcviku leteckých záchrannářů HZS ČR (dále jen „Pokyn 30/2004“),
- b) Směrnice pro vyžadování a zapojení vrtulníků Policie České republiky letecké služby v rámci integrovaného záchranného systému (č. j. PO-3781/IZS-2003 z 22. 1. 2004 resp. č. j. PPR-287/K-2004 z 30. 1. 2004),
- c) Směrnice pro provádění a výcvik záchranných prací s letadly Ministerstva vnitra provozovanými Policií České republiky leteckou službou (slaňování, jeřábování, lanové podvěsy) /vydáno Policií České republiky leteckou službou dne 1. 2. 2001, novelizováno 1. 2. 2005, evidováno pod č.j. PO-1485/IZS-2001/.

3. Analýza současného stavu

3.1 HZS krajů předurčené k přímé spolupráci

K přímé spolupráci s leteckou službou byly určeny HZS krajů, ve kterých je dislokován vrtulník letecké služby. Jedná se o:

- a) Hasičský záchranný sbor hl. m. Prahy,
- b) Hasičský záchranný sbor Středočeského kraje se sídlem v Kladně,
- c) Hasičský záchranný sbor Jihomoravského kraje,
- d) Hasičský záchranný sbor Královéhradeckého kraje.

Byly stanoveny následující počty leteckých záchrannářů:

Hasičský záchranný sbor hl. m. Prahy - 3 lezecké skupiny
(celkem 36 leteckých záchrannářů, minimálně 4 letečtí záchrannáři ve službě),
Hasičský záchranný sbor Středočeského kraje - 2 lezecké skupiny
(celkem 24 leteckých záchrannářů, minimálně 3 letečtí záchrannáři ve službě),
Hasičský záchranný sbor Jihomoravského kraje - 2 lezecké skupiny
(celkem 24 leteckých záchrannářů, minimálně 3 letečtí záchrannáři ve službě),
Hasičský záchranný sbor Královéhradeckého kraje - 1 lezecká skupina
(celkem 12 leteckých záchrannářů, minimálně 2 letečtí záchrannáři ve službě).

Z výše uvedeného lze vyvodit, že HZS ČR vybavuje a odborně připravuje celkem 96 příslušníků jako specialistů pro provádění záchranných prací s využitím vrtulníků letecké služby.

Záchranné činnosti a jejich nácvik s vrtulníky provozovanými leteckou službou je oprávněna provádět pouze osoba s platným průkazem způsobilosti leteckého záchrannáře nebo osoba ve výcviku pro získání průkazu této způsobilosti.

3.2 Požadavky na leteckého záchrannáře HZS ČR – vybavení

Každý letecký záchrannář, který je určen k provádění záchrany a evakuace osob a záchranným pracím pomocí palubního jeřábu a lanové techniky, musí být v případě nasazení vybaven:

- a) přiléhavým ochranným oděvem s dostatečnou ochrannou proti povětrnostním vlivům,

- b) oblekem pro práci ve vodě (pokud se předpokládá práce ve vodě),
- c) záchrannou plovací vestou (pokud se předpokládá práce ve vodě) a nenahrazuje ji záchranný oblek,
- d) záchranným plovákem (pokud se předpokládá práce ve vodě),
- e) pracovní obuví se zpevněným kotníkem a neklouzavou podrážkou,
- f) ochrannou přilbou,
- g) ochranou sluchu,
- h) ochrannými brýlemi nebo ochranným štítem,
- i) prstovými ochrannými rukavicemi,
- j) zachycovacím postrojem,
- k) karabinami – min. 5 kusů,
- l) slaňovacím prostředkem,
- m) zajišťovací smyčkou – min. 2 kusy,
- n) nožem s pevnou čepelí,
- o) chemickými světly červené a zelené barvy – 2 ks + 2ks,
- p) čelovou svítilnou.

Celková částka nutná pro kompletní vybavení jednoho leteckého záchranáře je cca **60 000 Kč**. Reálná potřeba finančních prostředků pro vybavení jednoho leteckého záchranáře je nižší. Řadu věcných prostředků je možné využít ze stávajícího vybavení lezeckých družstev a lezeckých skupin.

Skupina leteckých záchranářů v minimálním počtu 2 leteckých záchranářů musí být v případě nasazení dále vybavena:

- a) záchranným postrojem dle ČSN EN 1497 – 1 ks,
- b) záchrannými nosítky schválenými pro záchranné práce – 1 ks,
- c) záchrannou smyčkou dle ČSN EN 1498 – 2 ks,
- d) nízko průtažným lanem s opláštěným jádrem typu A dle ČSN EN 1891 – 1 ks 50 m, nebo jednoduchým dynamickým horolezeckým lanem dle ČSN EN 892 – 1 ks 50 m,
- e) karabinami pro kotvení s minimální pevností 22 kN s dvojitou pojistkou zámku (auto-block) dle ČSN EN 362 – 2 ks,
- f) lanovou kotevní smyčkou – 6 m.

Doporučuje se, aby skupina leteckých záchranářů byla navíc vybavena batohem se zdravotnickým materiálem – krční límce, dlahy, obvazy, oživovací přístroje aj. V součtu se jedná o cca **40 000 Kč** nutných pro vybavení skupiny leteckých záchranářů.

3.3 Typy vrtulníků letecké služby

Letecká služba dnes disponuje následujícími počty a typy vrtulníků:

<i>Typ vrtulníku</i>	<i>Nasazení vrtulníku</i>	<i>Dislokace vrtulníku</i>
Bo 105 CBS		Praha-Ruzyně, dle potřeby a požadavků
Bo 105 CBS		Praha-Ruzyně, dle potřeby a požadavků
Bell 412 HP	IZS	Praha-Ruzyně, pohotovost 24 hodin
Bell 412 HP		Praha-Ruzyně, dle potřeby a požadavků
Bell 412 EP		Praha-Ruzyně, dle potřeby a požadavků
Bell 412 HP	LZS – Kryštof 1	Praha-Ruzyně, pohotovost 24 hodin
Bell 412 HP	IZS	Brno, pohotovost 12 hodin
EC 135	LZS – Kryštof 6	Hradec Králové
EC 135	LZS – Kryštof 4	Brno
EC 135		Praha-Ruzyně, dle potřeby a požadavků

Vrtulníky Bo 105 a EC 135 sice umožňují využití pro záchranné práce, ale jejich použití je omezeno na provádění pouze některých ze záchranných technik. Koncepčně se počítá, po dodání všech plánovaných vrtulníků EC 135, že dojde k odlehčení zatížení vrtulníků typu Bell 412 a jejich prioritnímu nasazení pro provádění záchranných prací a pro výcviky.

Z uvedených údajů je patrné, že počet leteckých záchranářů HZS ČR je v závislosti na počtu a typu vrtulníků provozovaných leteckou službou dostatečný včetně nutné zálohy. Není nutné dále zvyšovat plánované počty leteckých záchranářů HZS ČR.

4. Společná služba leteckých záchranářů na leteckých základnách letecké služby

V průběhu let 2003/2004 (po povodních 2002) byly ze strany zdravotnické záchranné služby Praha a Hradec Králové vzneseny požadavky na zvýšení kvalifikace zdravotnického personálu, který spolupracuje s vrtulníky letecké služby takovým způsobem, aby zdravotnický personál byl schopen provádět záchranné práce s využitím vrtulníku – slaňování, jeřábování, lanové podvěsy.

Uvedená problematika je značně široká a byla projednávána již v roce 2000. Ministerstvo zdravotnictví rozhodlo, že se zdravotnický personál nebude zabývat prováděním záchranných prací ve výšce a nad volnou hloubkou. Závěrem jednání byl konsensus, že pokud nastane potřeba použít ve spolupráci s vrtulníkem lanovou techniku, bude tzv. „technickou záchranu“ zajišťovat HZS ČR nebo Horská služba ČR v závislosti na místě zásahu.

Dále byly stanoveny základní principy provedení záchrany pomocí lanové techniky v rámci zásahu letecké záchranné služby (LZS):

1. záchranné práce jsou prováděny jednotkami PO, v případě nutnosti je možné si vyžádat k pomoci Horskou službu ČR nebo zásahové jednotky Policie České republiky,
2. zdravotnická záchranná služba neprovádí záchranné práce, ale poskytuje odbornou zdravotní přednemocniční neodkladnou péči.

Vzhledem k negativním zkušenostem z reálných zásahů v minulých letech, kdy zdravotnický personál nebyl schopen poskytnout účinnou a včasnou pomoc postiženým osobám z titulu nedostatečných schopností a vybavení zdravotnického personálu prostředky pro práci ve výšce a nad volnou hloubkou, byla tato problematika znovu otevřena ze strany zdravotnické záchranné služby (dále jen „ZZS“). Zástupci letecké služby se obrátili na HZS ČR s žádostí o spolupráci.

K danému problému bylo svoláno několik jednání mezi zástupci letecké služby, HZS ČR a ZZS Praha a Hradec Králové.

Byly diskutovány celkem čtyři možné varianty řešení:

1. vycvičení personálu ZZS v plném rozsahu kvalifikace letecký záchranář pro provádění záchranných prací pomocí vrtulníků,
2. stanovení zcela nových pravidel výcviku směřovaných na personál ZZS, výcvik omezit pouze na jeden typ vrtulníku, snížit rozsah odborné přípravy a personál ZZS vycvičit jako letecké záchranáře se sníženou kvalifikací,
3. seznámení a vycvičení personálu ZZS specialisty HZS ČR v oblasti provádění prací ve výšce a nad volnou hloubkou na základní úrovni, seznámení se základním materiálem a technikami. V případě nutnosti provedení technické záchrany bude tato činnost provedena plně vycvičeným leteckým záchranářem HZS ČR, který v případě nutnosti na místo dopraví personál ZZS za účelem poskytnutí zdravotní přednemocniční neodkladné péče,
4. zachování stávajícího stavu.

Vzhledem k současné situaci letecké služby, počtu a úrovni vycvičenosti leteckých záchranářů HZS ČR, potřebě dlouhodobé přípravy a efektivnosti personálního zabezpečení a nezanedbatelným finančním nákladům na vybavení jednoho leteckého záchranáře byla, po diskusi, zvolena varianta 3.

Výše zmíněné řešení je možné realizovat pouze v případě přítomnosti leteckého záchranáře HZS kraje přímo v pohotovosti na letecké základně letecké služby nebo do 5 minut na stanovišti LZS provozně zabezpečovaném leteckou službou. Přítomnost leteckého záchranáře HZS ČR na místě dislokace vrtulníku letecké služby je v současné době plánována na leteckých základnách v Praze, Hradci Králové a v Brně, kde letecká služba provozuje leteckou záchrannou službu. Jednání mezi leteckou službou, HZS Jihomoravského kraje a ZZS Jihomoravského kraje budou teprve probíhat.

Dále je na hlavní letecké základně v Praze, mimo vrtulníku LZS, dislokován ve 24hodinové pohotovosti také vrtulník využitelný v rámci integrovaného záchranného systému (dále jen „IZS“), tedy i pro provádění záchranných a likvidačních prací. Koncepce rozvoje letecké služby počítá s vybudováním plnohodnotné letecké základny v Brně pro potřeby Moravy a Slezska s 24hodinovou pohotovostí vrtulníku využitelného v rámci IZS (zprovoznění v roce 2007). Tyto vrtulníky budou prioritně typu Bell 412, vrtulníky pro LZS budou typu EC 135.

Z výše uvedeného je patrná potřeba zajištění nepřetržité pohotovosti leteckých záchranářů HZS ČR na leteckých základnách letecké služby, nebo organizačního zabezpečení přítomnosti leteckých záchranářů na místě letecké základny do 5 minut od povolání k zajištění technické záchrany v případě potřeby.

Pokud budou letečtí záchranáři HZS ČR trvale dislokováni na leteckých základnách letecké služby, je žádoucí stanovit další požadavky a zabezpečit podmínky pro jejich další využití. Je proto žádoucí, aby skupina leteckých záchranářů HZS ČR a vrtulník byly v rámci operačního řízení maximálně využity pro zásahy v rámci IZS. Jedná se o leteckou základnu v Praze a výhledově v Brně.

5. Koncepce společného výkonu služby na leteckých základnách letecké služby

Existují dva důvody a možnosti využití leteckých záchranářů HZS ČR, kteří budou dislokováni na leteckých základnách letecké služby:

1. provedení záchrany s využitím vrtulníku (tzv. „technická záchrana“), případně doprava zdravotnického personálu na místo zásahu s využitím nestandardních postupů a technik (podvės),
2. provádění standardní operační činnosti v návaznosti na činnost jednotek PO s využitím výhod vrtulníků – nízké reakční časy, krátká doba dostavení se na místo zásahu aj.

Obě možnosti využití musí být koncepčně řešeny zvlášť v závislostech na vzdálenosti leteckých základen letecké služby od stanic HZS kraje, na možnostech HZS krajů, typu vrtulníku určeného pro LZS, případně IZS, aktuálním stavu možnosti umístění leteckých záchranářů HZS ČR na jednotlivých leteckých základnách, dispozičním řešením leteckých základen, finančních nárocích spojených s dovybavením leteckých záchranářů aj.

5.1 Letecká základna Hradec Králové

Ke dni zpracování koncepce je HZS Královéhradeckého kraje předurčen k přímé spolupráci s vrtulníky letecké služby – viz shrnutí výše. Celkem se jedná o 12 leteckých záchranářů ve třech směnách, minimálně dva letečtí záchranáři ve službě. V souladu se zájmem MV-generálního ředitelství HZS ČR jsou tito letečtí záchranáři dislokováni na stanici v Hradci Králové. Vzdálenost stanice v Hradci Králové a střediska LZS umožní přítomnost leteckého záchranáře do 5 minut od vyžádání. **Není nutná neustálá přítomnost leteckého**

záchranáře HZS ČR na místě dislokace LZS. Je ale nutné organizačně zabezpečit jeho příjezd do 5 minut s materiálem umožňujícím zajištění dopravy zdravotnického personálu na místo zásahu s využitím nestandardních postupů a technik.

Na jaře 2005 byl, po dohodě s představiteli HZS Královéhradeckého kraje a ZZS, zahájen zkušební provoz k zajištění uvedené služby. V průběhu roku 2005 bylo této možnosti několikrát úspěšně využito (viz níže). Lze konstatovat, že přes drobné problémy (spočívající především v rychlosti předání informace mezi operačními středisky) je spolupráce úspěšná a pro postižené ve složitých skalních terénech přínosem.

Přehled zásahů HZS Královéhradeckého kraje a ZZS během zkušebního provozu 2005:

1. 28.5.2005 - Hradec Králové, Třeběš – ZZS vyžádala leteckého záchranáře; po upřesnění místa události zjištěno, že se na daném místě dá přistát. Letecký záchranář byl odvolán.
2. 10.6.2005 - Dolní Adršpach (NA), havraní skála. Zasahoval letecký záchranář se ZZS, stanice Náchod a Broumov a Skalní záchranná služba.
3. 8.8.2005 - Teplice nad metují (NA) – skály. Záchrana malého chlapce polské národnosti po pádu z 20 metrové skalní vyhlídky. Chlapec s těžkým zraněním přepraven v podvěsu vrtulníku na parkoviště, následně transport do nemocnice.
4. 27.8.2005 - Černá Hora (TU), ZZS vyžádala leteckého záchranáře na pomoc při pátrání po zříceném paragladistovi. Ve spolupráci s pozemními jednotkami byl proveden průzkum okolí hory, nikdo zraněný nalezen nebyl – planý poplach.

5.2 Letecká základna Praha

Zařazení vrtulníku EC 135 pro účely ZZS na letecké základně v Praze je závislé na řadě podmínek – vyškolení leteckých posádek, zalétání nových vrtulníků aj. V současné době lze pouze konstatovat koncepční záměr zajistit LZS v Praze a Středočeském kraji tímto vrtulníkem ve druhé polovině roku 2005.

Pro přímou spolupráci s leteckou základnou v Praze je určen HZS hl. m. Prahy (36 leteckých záchranářů, 4 ve službě) a HZS Středočeského kraje (24 leteckých záchranářů, 3 ve službě).

Z důvodu vzdálenosti stanic a letecké základny **není možné zajistit přítomnost leteckého záchranáře v případě potřeby na letecké základně do 5 minut.** Proto je nutné zajistit stálou službu minimálně dvou leteckých záchranářů HZS hl. m. Prahy nebo HZS Středočeského kraje na letecké základně.

5.3 Letecká základna Brno

Na této letecké základně zajišťuje LZS od 1. ledna 2005 letecká služba. Letecká služba je zde dislokována v prozatímních prostorách, kde není možné zajistit vyhovující prostory pro příslušníky HZS ČR.

Nové prostory plánuje letecká služba vybudovat na letišti v Brně-Tuřanech, kde bude zajištěn plnohodnotný 24hodinový provoz vrtulníku EC 135 pro LZS a vrtulníku BELL 412 pro IZS pro Moravu a Slezko. Dokončení letecké základny Brno-Tuřany je plánováno do roku 2007.

Pro přímou spolupráci s leteckou základnou v Brně je předurčen HZS Jihomoravského kraje (24 leteckých záchranářů, 3 ve službě).

Z důvodu vzdálenosti stanic a letecké základny **není možné zajistit přítomnost leteckého záchranáře HZS ČR v případě potřeby na letecké základně do 5 minut**. Proto je nutné zajistit stálou službu minimálně dvou leteckých záchranářů HZS ČR na letecké základně. Využití leteckých záchranářů HZS ČR a výcvik personálu ZZS bude obdobný jako u HZS Středočeského kraje a HZS hl. m. Prahy.

5.4 Další využití vrtulníků letecké služby

Letecká služba počítá ve své koncepci rozvoje leteckých základen, po vybudování nezbytného zázemí, s provozem dvou plnohodnotných středisek v Praze a Brně s trvalou, nepřetržitou pohotovostí vrtulníku Bell 412 pro využití v IZS. V současné době je tato hotovost realizována v plném rozsahu na letecké základně v Praze, v Brně je hotovost omezena na dobu od 07:00 do 19:00 hodin v pracovní dny.

Koncepčně je tedy nutné vybudovat systém pro společnou službu leteckých záchranářů HZS ČR na leteckých základnách jak v Praze, tak následně i v Brně. Níže uvedené záměry se tedy, až na drobné odlišnosti, budou realizovat obdobně v Praze i v Brně.

Vrtulník Bell 412 je vybaven a předurčen pro provádění záchranných prací pomocí lanové techniky (slaňování, jeřábování, lanové podvěsy). Jedná se o vrtulník střední hmotnostní kategorie, jehož vzletová hmotnost je cca 5,4 t.

Vzhledem k požadavku zajistit nepřetržitou přítomnost leteckých záchranářů HZS ČR na letecké základně je žádoucí využívat tyto letecké záchranáře a vrtulník v pohotovosti pro IZS i pro další účely.

5.4.1 Další vybavení vrtulníku věcnými prostředky požární ochrany

Pohotovostní vrtulník je možné využít pro různé účely (viz níže tabulka). Tomu musí odpovídat také vybavení, které bude dostupné na letecké základně. Z důvodů možného omezení letových charakteristik vrtulníku je nutné minimalizovat množství věcných prostředků, které budou trvale uloženy na palubě vrtulníku. Většina vybavení bude připravena v blízkosti vrtulníku s možností rychlého dodání a upevnění. Je nezbytné zajistit umístění věcných prostředků v kontejnerech s možností zavěšení (podvěsy, jeřábování aj.).

Využití vrtulníku	Nadstandardní vybavení věcnými prostředky požární ochrany
záchrana osob pomocí lanové techniky – jeřábování, podvěsy	- viz Pokyn 30/2004
přeprava hasičů na nepřístupné místo (výsadek slaněním)	- viz Pokyn 30/2004
dopravní nehody	- hydraulické vyprošťovací zařízení s pohonnou jednotkou - zdvihací vaky - rozbrušovací pila - hasicí přístroje práškové, případně zařízení pro impulsní hašení vodní mlhou - dýchací technika s příslušenstvím - ruční nářadí - zdravotnický batoh (krční límce aj.) - mečová pila - řezací jednotka CG Power Cutter kontejnery na věcné prostředky s možností zavěšení

lesní požáry požáry výškových budov	- motorová pila - závěsný vak - plnicí proudnice pro plnění závěsného vaku vrtulníku - Heli vak s příslušenstvím - zádobé vaky - ochrana dýchacích cest
záchranné práce v sutinách	- elektronické vyhledávací zařízení - Hilti kango - zařízení pro pronikání konstrukcemi - spreje na označování prostor (případně další vybavení USAR odřadu)
přeprava specialistů	- vybavení dle požadavků mimořádné události (kynologové, střelmistři aj.)
přeprava nákladů	- přepravní síť
další vybavení	- 2 ks ručních radiostanic pro spojení leteckých záchranářů - krizový mobil - infračervená kamera - dalekohled

5.4.2 Požadavky na leteckého záchranáře HZS ČR

Letečtí záchranáři HZS ČR, kteří budou zařazeni do výkonu služby na leteckých základnách musí mít následující specializace:

1. hasič se specializací pro práce ve výšce a nad volnou hloubkou (popř. hasič-instruktor pro práce ve výšce a nad volnou hloubkou),
2. letecký záchranář, letecký záchranář s kvalifikací instruktor, případně examinátor,
3. obsluha motorových řetězových a rozbrušovacích pil,
4. kurz posádek rychlých zásahových automobilů,
5. vazačské oprávnění,
6. oprávnění řídit služební automobil.

Letečtí záchranáři HZS ČR musí ovládat věcné prostředky požární ochrany uložené na leteckých základnách.

Dále musí být schopni splnit limity zkoušky fyzické způsobilosti v plavání na 200 m ¹⁾.

5.4.3 Systém služeb na letecké základně

Na letecké základně v Praze se budou po kalendářním měsíci střídat v držení hotovosti HZS hl. m. Prahy a HZS Středočeského kraje dle předem zpracovaného plánu služeb. Na letecké základně v Brně budou v pohotovosti zařazeni příslušníci HZS Jihomoravského kraje.

K výkonu služby na letecké základně budou určeni dva příslušníci s nástupem od 07:00 hodin do 07:00 hodin, případně dle doby letového provozu, přičemž jeden z nich musí být určen k zajištění dopravy zdravotnického personálu na místo zásahu s využitím nestandardních postupů a technik s vrtulníkem LZS EC 135. V případě využití vrtulníků Bell 412

¹⁾ Vyhláška č. 324/2001 Sb., kterou se stanoví požadavky na fyzickou a zdravotní způsobilost příslušníků Hasičského záchranného sboru České republiky, druhy služeb zvlášť obtížných a zdraví škodlivých a postup při udělování ozdravného pobytu, ve znění vyhlášky č. 297/2002 Sb.

a obou leteckých záchranářů musí HZS kraje, který zajišťuje pohotovost, zabezpečit bez zbytečného odkladu příjezd dalšího leteckého záchranáře na leteckou základnu pro potřebu LZS.

Skupina leteckých záchranářů HZS ČR musí mít v organizačním řízení stanoveného vedoucího, který je podřízen řediteli letecké služby a ředitelům příslušných HZS krajů. V operačním řízení podléhají veliteli vrtulníku v průběhu letu a přistání, na místě zásahu veliteli zásahu.

Letečtí záchranáři HZS ČR budou vybaveni osobními ochrannými prostředky pro letecké záchranáře a ochranným oděvem pro hasiče, přilbou pro hasiče, zásahovou obuví a zásahovými rukavicemi. Použití ochranných prostředků bude zvoleno na základě informací o mimořádné události.

6 Závěr

Základní myšlenkou společného výkonu služby leteckých záchranářů HZS ČR na leteckých základnách letecké služby je zrychlení nasazení skupiny příslušníků HZS ČR na místě mimořádné události s nezbytným vybavením, které umožní vykonávat základní záchranné práce v kratším časovém intervalu. Předpokládá se přitom vysoká odborná úroveň zasahující skupiny leteckých záchranářů a další speciální vybavení a prostředky, které nejsou běžně ve výbavě jednotky PO. Dalším cílem provázání HZS ČR a letecké služby je zvýšení možností vrtulníků LZS při potřebě provádět technickou záchranu spojenou se zdravotní přednemocniční neodkladnou péčí.

Vytvoření malé, špičkově vybavené a vycvičené skupiny leteckých záchranářů HZS ČR je opodstatněné. Řešení dopravy hasičů na místo mimořádné události vrtulníkem může eliminovat problém nedostatečného počtu hasičů na místě mimořádné události v reálném čase a z toho vyplývajícího možného ohrožení zasahujících hasičů.

Vrtulník s leteckými záchranáři HZS ČR bude dále plnit funkci rychlé, posilové, případně samostatně nasazené skupiny v případech zásahů na neprůjezdných komunikacích, v místech s nedostatečnými dojezdovými časy, v nepřístupném terénu aj.

Předkládaná koncepce výkonu služby leteckých záchranářů HZS ČR na leteckých základnách letecké služby popisuje způsob zabezpečení záchrany osob při letech LZS leteckými záchranáři HZS ČR, další možnosti využití vrtulníků letecké služby, navrhuje způsob zajištění pohotovosti předurčených HZS krajů pro přímou spolupráci s vrtulníky letecké služby, denní režim výkonu služby příslušníků HZS ČR na leteckých základnách, požadavky na letecké záchranáře HZS ČR, stanovuje další vybavení vrtulníku věcnými prostředky požární ochrany pro vykonávání speciálních činností.

Řada problémů, které jsou spojeny se zajištěním speciálních činností pro ZZS a se systémovým využíváním vrtulníků letecké služby není a ani nemůže být v této koncepci popsána. Je otázkou, jakým způsobem bude možné spolupracovat s personálem ZZS, otázkou zůstává také frekvence využití vrtulníků letecké služby během řešení mimořádných událostí. Koncepce předpokládá úzkou spolupráci a součinnost s leteckou službou. Na základě možností letecké služby je nutné řešit prostory pro výkon služby leteckých záchranářů HZS ČR, způsob stravování aj.

Věcné prostředky požární ochrany uvedené v kapitole 5.4.1 nejsou v současné době plně k dispozici, přičemž jejich pořízení je finančně náročné (odhadem stovky tisíc korun). Příprava leteckých záchranářů HZS ČR pro jejich plné zapojení je také dlouhodobou záležitostí.

6.1 Návrh realizace koncepce

- a) Zabezpečit věcné prostředky požární ochrany dle možností jednotlivých HZS krajů (hl. m. Prahy, Středočeského kraje, Královéhradeckého kraje a Jihomoravského kraje) a dislokovat je na leteckých základnách letecké služby tak, aby bylo možné využívat vrtulník letecké služby v co nejširším spektru činností.

Termín – leden 2006.

Odpovídá: MV-generální ředitelství HZS ČR, HZS krajů.

- b) Vyhodnotit zkušební provoz na letecké základně v Hradci Králové a rozhodnout o dalším pokračování nebo zrušení projektu.

Termín – leden 2006.

Odpovídá: MV-generální ředitelství HZS ČR, HZS Královéhradeckého kraje.

- c) Zahájit zkušební provoz na letecké základně v Praze. Po dvanácti měsících vyhodnotit prospěšnost společného výkonu služby příslušníků HZS ČR na leteckých základnách letecké služby a rozhodnout o dalším pokračování nebo zrušení projektu.

Termín – únor 2006.

Odpovídá: MV-generální ředitelství HZS ČR, HZS krajů, komise.

Po vyhodnocení zkušebního provozu bude v případě rozhodnutí o pokračování společného výkonu služby nezbytné navýšit počet příslušníků HZS ČR na stanicích, ze kterých budou letečtí záchranáři (o stanovený počet), aby nedošlo k omezení výkonu služby a akceschopnosti jednotky na stanici. V současné době není pro zahájení zkušebního provozu nutné investovat významné finanční prostředky a navyšovat počty leteckých záchranářů HZS ČR v předurčených HZS krajů.

Vybraná technicko taktická data jednotlivých typů vrtulníků

Bell-412HP

Posádka	2-3 osoby
Prázdná hmotnost	3000 kg
Maximální vzletová hmotnost	5398 kg
Letová vytrvalost	2,15 hodiny
Dolet	550 km
Maximální rychlost	260 km.h ⁻¹
Praktický dostup	6 100 m
Rozměry nákladového prostoru (d x š x v)	2,34 x 2,43 x 1,24 m
Rozměry dveří nákladového prostoru (v x š)	neuvádí se
Maximální počet přepravovaných osob v nákl. prostoru	13 osob
- při slaňování (dle velikosti a hmotnosti zavazadla)	2 – 3 letečtí záchranáři

Palubní jeřáb

Maximální hmotnost břemene	272 kg
Použitelná délka lana jeřábu	76 m
Průměr lana jeřábu	nadbytečné
Povolený úhel odklonu lana při zvedání	nadbytečné
Rychlost spouštění / zvedání	0 – 1,25 m.s ⁻¹
Provozní podmínky:	
- bez provozních omezení	

Bell 412

BO – 105 CBS 4

Posádka	1 – 2 osoby
Prázdná hmotnost	1 140 kg
Maximální vzletová hmotnost	2 500 kg
Zatížitelnost vnějšího centrálního závěsu	900 kg
Zatížitelnost háku palubního jeřábu nebo bočního závěsu	není zabudován
Letová vytrvalost (s jednou přídavnou nádrží)	3,0 hodiny
Dolet s jednou přídavnou vnitřní nádrží	600 km
Maximální rychlost	268 km.h ⁻¹
Praktický dostup	5 500 m
Rozměry nákladového prostoru (d x š x v)	2,19 x 1,3 x 1,17 m

Rozměry dveří nákladového prostoru (v x š)
 Maximální počet přepravovaných osob v nákl. prostoru
 - při slaňování
 Palubní jeřáb není zabudován.

neuvádí se
 3 osob
 1 - 2 letečtí záchranáři

Bo 105

EC – 135 T2

Posádka
 Prázdná hmotnost
 Maximální vzletová hmotnost
 Letová vytrvalost
 Dolet
 Maximální rychlost
 Praktický dostup
 Rozměry nákladového prostoru (d x š x v)
 Rozměry dveří nákladového prostoru (v x š)
 Maximální počet přepravovaných osob v nákl. prostoru
 - při slaňování (dle velikosti a hmotnosti zavazadla)
 Zatížitelnost vnějšího centrálního závěsu
 Palubní jeřáb není zabudován.

1-2 osoby
 1500 kg
 2835 kg
 2,45 hodiny
 660 km
 287 km.h⁻¹
 6 100 m
 3,06 x 1,5 x 1,3 m
 neuvádí se
 5 osob
 2-3 letečtí záchranáři
 1360 kg

EC 135 T 2

Osnova odborné přípravy pro personál ZZS - základní činnosti ve výšce a nad volnou hloubkou

Základní údaje:

Délka trvání kurzu: 16 hodin (2 vyučovací dny)

Určení a organizace kurzu:

Kurz je organizován pro vybrané zaměstnance zdravotnické záchranné služby určené pro případnou činnost v podvěsu vrtulníku.

Kurz zajišťuje vzdělávací zařízení HZS Královéhradeckého kraje ve Velkém Poříčí.

Profil absolventa kurzu:

- a) ovládá manipulaci se základním materiálem pro práci ve výšce a nad volnou hloubkou
- b) ovládá základní uzly a manipulaci s lany pro lanový přístup
- c) ovládá základní pohybové dovednosti ve výšce a nad volnou hloubkou
- d) je schopen provést sebejištění a sebezáchranu
- e) ovládá práci se speciálními fixačními prostředky pro práci ve výšce a nad volnou hloubkou (nosítka)
- f) je seznámen s technickými parametry používaných prostředků, jejich údržbou a kontrolami.

Požadavky na přijetí do kurzu:

Lékařské potvrzení o zdravotní způsobilosti pro pohyb ve výšce a nad volnou hloubkou (pokud není zaměstnavatelem prokázáno jinak).

Vybavení osobními ochrannými prostředky.

Doklady o ukončení kurzu:

Doklad o absolvování kurzu v daném rozsahu. Doklad neslouží jako garance odborné způsobilosti pro práci ve výšce a nad volnou hloubkou.

Osnovy kurzu:

Téma	Obsah	Počet hodin		
		teorie	praxe	celkem
1	Zahájení kurzu - cíl a program kurzu - výklad základních pojmů	0,5		0,5
2	Práce s lanem - manipulace, základní uzly - skladování, údržba, kontroly	0,5	1	1,5
3	Základní technické prostředky pro práci ve výšce - manipulace - základní parametry, údržba	0,5	1	1,5
4	Speciální transportní prostředky – nosítka	0,5	1	1,5
5	Lanová technika - sebejištění - teorie pádu - povely, signály - volba a vytvoření jisticích a kotevních bodů - základní pravidla pohybu ve výšce - sestup po laně, slanění, sestup po šikmém svahu, nouzový způsob sebezáchranu slaněním	2	8	10
6	Ověření znalostí – písemný test, ústní pohovor	1		1
Celkem		5	11	16

**Minimální rozsah osobních ochranných prostředků
zaměstnanců ZZS pro práce ve výšce a nad volnou hloubkou**

1. přiléhavý ochranný oděv s tepelnou vložkou proti chladu,
2. kotníková obuv,
3. prstové rukavice s volným palcem a ukazováčkem,
4. ochranné brýle,
5. nůž s pevnou čepelí a pouzdrém (nebo otevíratelný jednou rukou),
6. odsedací smyčka 2 ks,
7. slaňovací prostředek,
8. karabina se zámkem a pojistkou zámku – minimální pevnost v podélném směru 22 kN – 3 ks,
9. ochranná přilba,
10. zachycovací postroj,
11. zdravotnický materiál musí být uzpůsoben k letecké přepravě (batohy s možností zavěšení).

**HZS hl. m. Prahy
HZS Středočeského kraje
Policie České republiky letecká služba**

Praha - Kladno, 1. prosince 2005
Počet listů: 2
Přílohy: 2/ 1

Schvaluji:

**HZS hlavního města Prahy
plk. Bc. Dalibor Gosman**

Schvaluji:

**HZS Středočeského kraje
plk. Ing. Stanislav Kozák**

Schvaluji:

**Policie ČR letecká služba
plk. JUDr. Vladimír Panenka**

P R A V I D L A
(návrh)
výkonu služby
příslušníků HZS hl. m. Prahy a HZS Středočeského kraje
na základně Policie ČR letecké služby Praha-Ruzyně

Adresa: HZS hl. m. Prahy, Sokolská 62, 121 24 Praha 2

Adresa: HZS Středočeského kraje, Jana Palacha 1970, 270 01 Kladno

Adresa: Policie ČR letecká služba, PO 614, Box 35, 161 00 Praha 6

Hlava I

ČÁST OBECNÁ

Čl. 1

Základní ustanovení

1. Organizačním řízením se rozumí činnost k dosažení stálé organizační, technické a odborné způsobilosti sil a prostředků požární ochrany k plnění úkolů jednotek požární ochrany.
2. Operačním řízením se rozumí činnost od přijetí zprávy o skutečnostech vyvolávající potřebu nasazení sil a prostředků požární ochrany, provedení požárního zásahu a záchranných prací při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech, do návratu sil a prostředků požární ochrany na základnu.

Hlava II

ČÁST ZVLÁŠTNÍ

Čl. 2

Výkon služby příslušníků HZS hl. m. Prahy a HZS Středočeského kraje na základně Policie ČR letecké služby Praha-Ruzyně

1. Zahájení služby na základně Policie České republiky letecké služby Praha-Ruzyně (dále jen „základna“) je každodenně od 7,00 hodin.
2. Službu leteckých záchranářů HZS ČR zabezpečují příslušníci HZS hl. m. Prahy a HZS Středočeského kraje.
3. Skupina leteckých záchranářů HZS ČR se skládá ze dvou příslušníků HZS hl. m. Prahy nebo HZS Středočeského kraje s minimální kvalifikací letecký záchranář a dalšími specializacemi dle kapitoly 5.4.2 koncepce.
4. Pohotovost příslušníků HZS ČR na základně zabezpečuje HZS hl. m. Prahy a HZS Středočeského kraje střídavě vždy po dobu jednoho kalendářního měsíce.
5. V době zkušebního provozu bude pohotovost organizována po dobu 12 hodin (následně dle letové pohotovosti vrtulníku).

Čl. 3

Obecné zásady

1. Výkon služby příslušníků HZS hl. Prahy a HZS Středočeského kraje (dále jen „příslušníci“) na základně se řídí denním řádem, který je uveden v příloze č.1 těchto pravidel..
2. Příslušníci jsou v době výkonu služby na základně podřízeni řediteli Policie České republiky letecké služby (dále jen „letecká služba“) a dalším osobám, které určí ředitel letecké služby.
3. Příslušníci mohou využívat stravovací zařízení letecké služby.

4. Příslušníci během výkonu služby využívají určených prostorů letecké služby (včetně místnosti na odpočinek a místností sociálního zabezpečení).
5. Dopravu příslušníků a materiálu na základnu zabezpečuje příslušný HZS kraje.
6. Parkování služebních vozidel HZS hl. m. Prahy a HZS Středočeského kraje je možné na místech určených ředitelem letecké služby.
7. Ředitel letecké služby přesně specifikuje zásady pohybu po areálu letiště Praha-Ruzyně.
8. Ředitel letecké služby zabezpečí pro skupiny leteckých záchranářů HZS ČR povolení ke vjezdu do areálu letiště Praha-Ruzyně.
9. Příslušníci předurčení k výkonu služby na základně (skupina 2 příslušníků) nastupují k výkonu služby v místě svého služebního působiště. Denním rozkazem jsou určeni k výkonu služby na základně a současně je určen vedoucí skupiny.
10. O průběhu služby na základně se vede záznam (školení, zásahy, úrazy apod.) v knize „Výkon služby příslušníků HZS ČR na základně“ (dále jen „kniha služby“).
11. Záloha sloužících leteckých záchranářů HZS ČR se volí tak, aby každý den byl na předurčené stanici HZS hl. m. Prahy a HZS Středočeského kraje vždy jeden letecký záchranář ve výkonu služby připraven k přesunu na základnu.

Hlava III

Čl. 4

Povinnosti při převzetí služby – povinnosti nastupující směny

1. Nastupující směna nastupuje k převzetí služby v jednotné výstroji a výzbroji, kterou určí služební funkcionář HZS kraje po konzultaci s vedením letecké služby.
2. Příslušníci musí být vybaveni osobními ochrannými prostředky.
3. Určení služební funkcionáři letecké služby, Ministerstva vnitra-generálního ředitelství HZS ČR a HZS kraje jsou oprávněni kontrolovat, zda příslušníci nastupující směny jsou pro výkon služby dostatečně připraveni.
4. Určený služební funkcionář vysílajícího HZS kraje, po dohodě s funkcionářem letecké služby, upřesňuje organizační zařazení a náplň denního zaměstnání.
5. Nastupující příslušníci upozorní řídicího centrálního dispečinku na všechny skutečnosti, které by mohly nepříznivě ovlivnit výkon služby. O nedostacích a závadách zjištěných při předání služby, které nebyly ihned odstraněny, se provede záznam v knize služby včetně záznamu o přijatých opatřeních.
6. Nemůže-li skupina po dobu výkonu služby nepřetržitě udržet akceschopnost, vedoucí skupiny to bezodkladně oznámí OPIS HZS kraje, který zabezpečí její vystřídání.

Čl. 5

Povinnosti při ukončení služby

Končící směna opouští přidělené prostory v řádném stavu (např. uložení osobních věcí, nezanechává po sobě potraviny apod.).

Hlava IV

Čl. 6

Plán odborné přípravy

1. Odborná příprava (teoretická a praktická) probíhá každou směnu v průběhu dopoledního a odpoledního zaměstnání.
2. Základní okruhy teoretické odborné přípravy jsou uvedeny v příloze č. 2 těchto pravidel.
3. Okruhy teoretické odborné přípravy jsou voleny tak, aby sloužící letecký záchranář při školení zvolil vždy nové téma.

Hlava V

Závěrečná ustanovení

Čl. 7

Pravidla výkonu služby příslušníků HZS hl. m. Prahy a HZS Středočeského kraje na základně Policie České republiky letecké služby Praha-Ruzyně nabývají účinnosti dnem 1. 2. 2006.

Příloha č. 1 – Denní řád leteckých záchranářů HZS ČR

Časový interval	Programová náplň
7:00 – 8:00	Převzetí služby
8:00 – 12:00	Dopolední zaměstnání – teoretická odborná příprava
12:00 – 13:00	Přestávka na jídlo a oddech
13:00 – 14:30	Odpolední zaměstnání – praktická odborná příprava, specializovaná příprava a fyzická příprava
14:30 – 17:00	Přestávka na jídlo a oddech
17:00 – 18:30	Večerní zaměstnání
18:30 – 19:00	Ukončení služby
19:00	Odjezd na základnu

Příloha č. 2 – Základní okruhy teoretické přípravy

1. blok – Právní normy a předpisy, školení BOZP
2. blok – Signály pro navádění vrtulníku I.
3. blok – Signály pro navádění vrtulníku II.
4. blok – Technicko-taktická data používaných vrtulníků
5. blok – Podrobné seznámení s vrtulníkem Bell 412, EC 135 T2
6. blok – Podrobné seznámení s vrtulníkem MI 17 (MI 171)
7. blok – Podrobné seznámení s vrtulníkem BO 152, W3A SOKOL
8. blok – Podrobné seznámení s vybavením a činností LZS
9. blok – První pomoc I - základy
10. blok – První pomoc II - základy
11. blok – První pomoc III - základy
12. blok – Meteorologicko-klimatická specifikace provozu vrtulníku
13. až 25. blok – Provádění záchranných prací - pozemní personál, provozní postupy I až X
26. blok – Záchrana v horském terénu I.
27. blok – Záchrana v horském terénu II.
28. blok – Letová příručka, nouzové postupy apod.
29. blok – Materiálové vybavení – životnost
30. blok – Rozbor videozáznamu – vlastní výcvik, ukázkové akce a zásahy (prezentace materiálů)
31. blok – Zásady pro vyžadování a provoz vrtulníku, spolupráce s OPIS HZS krajů
32. blok – Provozní personál a technické zázemí
33. blok – Administrativní činnost, dokumentace, oprávnění
34. blok – Radiokomunikace
35. blok – Záchrana z vodních ploch
36. blok – Záchrana z vodních toků
37. blok – Záchrana z výškových budov a vysokých staveb
38. blok – Záchrany z průmyslových objektů
39. blok – Záchrana ze sloupů vysokého napětí
40. blok – Seznámení s dostupnou literaturou a materiálem
41. až 52. blok - čtvrtletně vždy dva bloky na opakování přípravy
a 1 blok přezkoušení